

S. Thomae Aquinatis *Opuscula omnia necnon opera minora*: Ad fidem codicum restituit ac edidit R. P. Joannes Perrier O. P.

Tomus primus: *Opuscula Philosophica*, Paris 1949, P. Lethielleux, 23×14 cm. str. XX—620.

Raz po razie ukazują się obecnie nowe, dobre wydania krytyczne rozmaitych dzieł św. Tomasza z Akwinu. Są to przeważnie owoce prac wykonywanych podczas okupacji niemieckiej, w czasie której naukowcom niesłychanie ograniczono możliwości normalnych zajęć.

Ostatnio stara księgarnia P. Lethielleuxa (znana z wydania obu Sum, Komentarza do Sentencji, Kwestyj Dysputowanych i Dziełek) zapoczątkowała nowe krytyczne wydanie tych ostatnich, które opracował o. Jan Perrier O. P. z prowincji paryskiej.

Całość ma obejmować trzy tomy. W pierwszym wydawca umieścił Dziełka (*Opuscula*) filozoficzne, drugi ma zawierać dziełka teologiczne, trzeci komentarze do Dionizego, Boecjusza i księgi *De Causis*, które wydawca nazywa *Opera minora*.

Pierwszy tom, który świeżo opuścił drukarnię, zawiera krótką przedmowę zapoznającą z koniecznością nowego wydania *Dziełek* dotychczas przedrukowywanych z wydań z 16 wieku, które jeśli idzie o *Opuscula* były bardzo mało krytyczne. o. Perrier swoje nowe wydanie oparł zasadniczo na kodeksie nr 14 546 Biblioteki Narodowej w Paryżu, pochodzącym z końca 13 w. Przypuszcza on nawet, że można by znaleźć pewne dane stwierdzające jego istnienie w r. 1274, czyli jako brulion *Dziełek*, o które Uniwersytet Paryski po śmierci Świętego prosił Dominikanów zebranych na kapitule generalnej, celem uzupełnienia swego zbioru pism św. Tomasza. Kodeks ten zawiera pierwotną, oryginalną liczbę 25 *Dziełek* i najprawdopodobniej zbliża się swym tekstem do zaginionej kolekcji «oryginalnej»; podaje tekst najbardziej krytyczny, posiada w niektórych miejscach poprawki marginesowe, dokonane na podstawie autografu. Nie zawsze natrafiono na autograf; stąd kodeks, takie dziełka jak: «*De forma absolutionis*», «*De Operationibus occultis naturae*» zawiera dwukrotnie, raz jako tekst mniej krytyczny, drugi zaś przepisany z lepszego egzemplarza. Zauważyć tu trzeba, że kodeks 14546 podaje miejscami inne tytuły *Dziełek* niż to zwykle były czynić dotychczasowe wydania. Na uwagę zasługuje zwłaszcza zmiana tytułu dziełka «*De regimine Judaeorum ad Ducissam Brabantiae*» na «*De regimine subditorum*», gdyż tylko kilka pytań w podanym dziełku odnosi się do Żydów. Tytuł «*De reg. Jud.*» ma jedynie katalog oficjalny, ważniejsze zaś kodeksy odają różne tytuły.

Jakkolwiek kodeks 14 546 był bardzo chwalony przez księży Castagnoli i Rossi C. M. to jednak o. Perrier nie poszedł w obecnym wydaniu wyłącznie za nim, lecz przejrzał i porównał lekcję najlepszej grupy rękopisów, mianowicie 16 innych manuskryptów paryskich, a ponadto kilka wydań drukowanych. Ortografię i interpunkcję zastosował dzisiejszą.

Tom niniejszy obejmuje 11 *Dziełek* autentycznych, które wydawca opatrzył podwójnym aparatem krytycznym: pierwszy podaje warianty tekstu, drugi źródła cytatów. We wstępie do każdego dziełka umieszcza wiadomość o dacie napisania, wydaniach drukowanych, sigla rękopisów i ewentualną literaturę. Ponadto w dodatku (str. 270—605) umieścił wydawca dokończenie księgi *De regno* (dawniej: *De regimine principum*)¹⁾, pióra Ptolemeusza z Lukki, uzupełniającej niedokończoną pracę św. Tomasza pod tym samym tytułem oraz 11 dziełek, których autorstwo Tomaszowe nie zostało jeszcze należycie udowodnione. Idzie tu, w kwestii autentyczności za zdaniem Mandonneta. Aparat krytyczny tych wątpliwie autentycznych dziełek nie uwzględnia wariantów, wydawca jednak zapewnia, że tekst został również starannie przejrany.

Dla ułatwienia czytania i cytowania teksty podzielono na sekcje zawierające pewną myśl skończoną i opatrzoną je numerami. Teksty biblijne wydrukowano kursywą. Skorowidz cytatów został zrobiony bardzo starannie: osobny dla dziełek autentycznych, osobny dla traktatu wspomnianego Ptolemeusza z Lukki, osobny dla *Dziełek* wątpliwych.

Obecne wydanie stoi na wysokim poziomie naukowym i jest najlepszym z istniejących. Dodajmy, że zostało wykonane wydanie na dobrym papierze, dużym wyraźnym drukiem.

o. Efreń Gliński O. P.

¹⁾ Rękopis 2321 Bibl. Jagiellońskiej pochodzący z r. 1309 zawiera (w swym najstarszym odpisie znajdującym się na ziemiach polskich) to dziełko pt. «*De rege et regno*».